

вигідних умовах, можливість використовувати інструменти ринку цінних паперів для фінансування діяльності компаній, які входять до холдингу. Проте, прийняття цього інвестиційного рішення потребує від держави додаткових витрат, пов'язаних з формуванням самого холдингу, зростанням частки участі в акціонерному капіталі, розробкою і реалізацією плану розвитку галузі, маркетингової політики та ін.

Отже, запропоновані варіанти інвестиційних рішень не є абсолютними з точки зору досягнення цілей держави, тому прийняття рішень повинно здійснюватися поетапно, а саме: прийняття алгоритму прийняття рішень на основі рейтингових оцінок економічної і соціальної важливості для держави і використання експертних висновків при виборі інвестиційного рішення.

УДК 336.532(477)

В. О. Романишин,

к. е. н., доцент кафедри фінансів підприємств,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»

ФІНАНСОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ

На сучасному етапі розвитку економіки виникає необхідність досягнення високих і стабільних темпів економічного зростання, яке забезпечується переважно за рахунок інноваційних факторів. Поступове вичерпання запасів традиційних ресурсів, зростання цін на них, загострення конкурентної боротьби на міжнародних ринках факторів виробництва за умов постійного зростання суспільних потреб робить неможливим економічне зростання за рахунок екстенсивних факторів. Тому прерогативою часу стає інноваційна модель розвитку економіки за оптимального поєднання підприємницького капіталу, державних управлінських важелів регулювання та створення ефективної системи фінансування інноваційної діяльності.

В Україні залишаються остаточно не вирішеними проблеми збільшення загального обсягу пропозиції інвестиційних ресурсів на ринку капіталів та поліпшення механізмів їх залучення в реальну економіку, існує необхідність удосконалення практики використання наявних та пошуку нових джерел фінансування інноваційної діяльності вітчизняних підприємств.

Інноваційна модель економіки являє собою своєрідний тип виробництва, за яким послідовно, згідно з потребами і ресурсними можливостями, технологічно й організаційно оновлюються всі його ланки [1]. На нашу думку, цьому мають сприяти відповідні пропорції у розвитку науково-технічного потенціалу, його високий рівень та раціональне використання з метою ефективних інноваційних зрушень у національній економіці. Одним з економічних засобів реалізації стратегічних завдань у галузі розвитку інноваційної діяльності є розв'язання проблем фінансового і матеріального її забезпечення. Фінансове забезпечення будь-якої складової економічної системи здійснюється за допомогою фінансів. Тому саме фінансування є найважливішою складовою економічного забезпечення інноваційної діяльності.

Фінансування інноваційної сфери має складну структуру й охоплює форми, джерела й ефективність фінансування інновацій, інструменти акумуляції коштів та їх вкладення у проекти і контроль за ними [2].

Джерела фінансування інноваційного розвитку можуть бути різноманітними, і вони залежать від характеру інновацій та їх фінансової ємності. Відповідно до світової практики головними джерелами фінансування інновацій є: державні асигнування, власні кошти суб'єктів господарювання, кредитні ресурси, приватні внески, іноземні вкладення, венчурний капітал.

Фундаментальні дослідження більшою мірою проводяться за рахунок державного бюджету на безповоротній основі. На наступному етапі здійснюють дослідження прикладного характеру, що фінансуються як за рахунок бюджету (державні наукові програми або на конкурсній основі), так і за рахунок замовників. На цьому етапі виникає ймовірність втрати вкладених коштів, тому інвестиції у даному випадку мають ризиковий характер.

Враховуючи провідну роль держави у підтримці інноваційної діяльності, класифікують форми державного фінансування науково-дослідних та дослідно-конструкторських робіт, зокрема, виділяючи пряме і непряме фінансування інноваційних процесів. Формою прямого фінансування є бюджетні асигнування, а також державне замовлення на проведення досліджень і прикладних розробок на конкурсній основі. Непряме фінансування базується на створенні сприятливих умов для здійснення інновацій за рахунок пільгового кредитування, прискореної амортизації, податкових пільг тощо.

Питання фінансування належить до найскладніших у всьому комплексі завдань інноваційного розвитку України. У нашій

країні, на відміну від інших слаборозвинутих країн, має місце фундаментальна суперечність між наявним інноваційним потенціалом та обмеженими фінансово-економічними можливостями його реалізації.

Збереження наявного в Україні науково-технічного та інноваційного потенціалу можливе лише за системної підтримки інновацій. Водночас країна не має фінансових ресурсів для забезпечення повномасштабного розвитку інноваційного типу. За такого становища зберегти і примножити інноваційний потенціал можливо лише за умов виокремлення і фінансово-кредитного забезпечення інноваційного сектора економіки. Необхідно обрати базові технології, підприємства, науково-дослідні інститути, навчальні заклади, які визначають інноваційний розвиток і забезпечують конкурентоспроможність держави, і створити для них сприятливі фінансові умови, адекватні поставленим завданням.

Досвід розвинутих країн свідчить, що за інноваційного типу розвитку економіка сама створює необхідні фінансові ресурси. Але на етапі формування такого типу розвитку країни часовий лаг між створенням нових технологій та їх прибутковим застосуванням породжує розрив між потребами фінансового забезпечення інноваційного розвитку і фінансовими можливостями економіки. За таких умов виникає проблема пошуку додаткових фінансових ресурсів, і саме у такій ситуації й перебуває Україна. Інноваційний потенціал, який вона дістала у спадок від директивно-планової системи колишнього СРСР, ще залишається досить потужним і потребує відповідних фінансових ресурсів, проте фінансові можливості національної економіки — обмежені, що особливо проявилось у період фінансово-економічної кризи 2008—2009 років.

В Україні прийнято низку законів і нормативно-правових актів, які повинні створювати сприятливі фінансові умови для інноваційної діяльності. Але більшість із них не діє або діє не повною мірою.

Список літератури

1. Інноваційний розвиток економіки: модель, система управління, державна політика / Л. І. Федулова [та ін.]; ред. Л. І. Федулова ; НАН України, Інститут економічного прогнозування. — К. : Основа, 2005. — 550 с.
2. Марцин В. С. Економічне регулювання інноваційної діяльності / В. С. Марцин // Фінанси України. — 2005. — № 5. — С. 44—53.